

УДК 792.8:81'243:37.036

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9\(39\)-1847-1860](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-9(39)-1847-1860)

Чаяло Валентина Яківна старший викладач кафедри теоретичних дисциплін, Коледж хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря», м. Київ, <https://orcid.org/0009-0002-0314-9495>

Головко Наталія Михайлівна доцент кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін, Коледж хореографічного мистецтва «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря», м. Київ, <https://orcid.org/0009-0004-3958-0820>

Головко Олександр Володимирович старший викладач кафедри хореографії та пластичного виховання, Київський Національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, м. Київ, <https://orcid.org/0009-0001-8877-4451>

МОВА ТІЛА І МОВА СЛОВА У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОГО ТАНЦЮ: ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ МИСТЕЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Анотація. У статті було розглянуто освітній потенціал українського народного танцю як унікальної форми комунікації. З'ясовано, що лексика народного танцю відображає характерні риси національної культури, її стильові та індивідуальні особливості, закладені в кожній структурній частині хореографічного твору. Український народний танець вирізняється значною регіональною різноманітністю, яка сформувалася під впливом етнографічних, історико-культурних і соціальних чинників. Танцювальні традиції різних етнографічних регіонів України вирізняються великою різноманітністю та багатством форм. Характерні особливості танців, зокрема специфічні кроки, стрибки, оберти, присіди та інші рухи відображають локальні стилістичні відмінності, історичні впливи, природні умови та повсякденні практики. Наголошено на тому, що опанування хореографічної спадщини становить важливу складову професійної майстерності сучасного хореографа. Виконання народних танців сприяє глибшому усвідомленню національних традицій за умови їх змістовного осмислення та ретельного засвоєння характерної танцювальної лексики. Особлива увага приділена ролі української мови у процесі навчання, передачі культурних цінностей і розвитку комунікативних та творчих

компетентностей майбутніх хореографів. У статті зауважено, що подібно до мови український народний танець виконує функцію комунікації, передаючи емоції, соціальні норми та культурні коди. Вивчення цієї взаємодії між рухом і словом дозволяє стверджувати, що українська мова, багата на зменшувально-пестливі форми, метафори та емоційні відтінки, глибоко впливає на емоційну виразність і пластику танцю. Таким чином, український народний танець вирізняється багатоманітною регіональною різноманітністю, що зумовлена етнографічними, історико-культурними та соціальними чинниками. Тому ефективне навчання українського народного танцю має базуватися на врахуванні регіональної специфіки, що забезпечує збереження автентичності та сприяє формуванню цілісної системи професійної підготовки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що народна хореографія виступає потужним освітнім ресурсом, в якій органічно поєднуються мова тіла і мова слова, створюючи унікальну форму комунікації.

Ключові слова: хореографічне мистецтво, культурна ідентичність, українська мова, освітній ресурс, взаємодія мови та рухів.

Chaialo Valentyna Yakivna Senior Lecturer of the Department of Theoretical Disciplines, College of Choreography Art “Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance”, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0002-0314-9495>

Holovko Nataliia Mykhailivna Assistant Professor of the Department of Choreographic and Artistic Disciplines, College of Choreography Art “Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance”, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0004-3958-0820>

Holovko Oleksandr Volodymyrovych Senior Lecturer at the Department of Choreography and Plastic Education, Kyiv National University of Theatre, Cinema and Television named after I. K. Karpenko-Karyi, Kyiv, <https://orcid.org/0009-0001-8877-4451>

BODY LANGUAGE AND SPEECH LANGUAGE IN TEACHING UKRAINIAN DANCE: EDUCATIONAL POTENTIAL OF ART PEDAGOGY

Abstract. The article examines the educational potential of Ukrainian folk dance as a unique form of communication. It is found that the vocabulary of folk dance reflects the characteristic features of national culture, its stylistic and individual features inherent in each structural part of a choreographic work.

Ukrainian folk dance is distinguished by significant regional diversity, which was formed under the influence of ethnographic, historical-cultural and social factors. Dance traditions of different ethnographic regions of Ukraine are distinguished by great diversity and richness of forms. The characteristic features of dances, in particular specific steps, jumps, turns, squats and other movements, reflect not only local stylistic differences, but also historical influences, natural conditions and everyday practices. It is emphasized that mastering the choreographic heritage is an important component of the professional skill of a modern choreographer. Performing folk dances contributes to a deeper understanding of national traditions, provided that they are meaningfully understood and the characteristic dance vocabulary is carefully mastered. Particular attention is paid to the role of the Ukrainian language in the process of learning, transmitting cultural values, and developing communicative and creative competencies of future choreographers. The article notes that, like language, Ukrainian folk dance performs the function of communication, transmitting emotions, social norms, and cultural codes. The study of this interaction between movement and word allows us to notice that the Ukrainian language, rich in diminutive and affectionate forms, metaphors, and emotional shades, deeply influences the emotional expressiveness and plasticity of dance. Thus, Ukrainian folk dance is distinguished by its rich regional diversity, which is determined by ethnographic, historical, cultural, and social factors. Therefore, effective teaching of Ukrainian folk dance should be based on taking into account regional specifics, which ensures the preservation of authenticity and contributes to the formation of a holistic system of professional training. The conducted research allows us to assert that folk choreography is a powerful educational resource in which body language and speech are organically combined, creating a unique form of communication.

Keywords: choreographic art, cultural identity, Ukrainian language, educational resource, interaction of language and movements.

Постановка проблеми. Український народний танець є важливим елементом нематеріальної культурної спадщини, що забезпечує спадкоємність між сучасним поколінням і багатовіковою історією народу та держави. Навіть у трансформованих формах (народно-сценічний танець, фольк-модерн тощо) хореографічна традиція відіграє суттєву роль у формуванні національної свідомості та ідентичності, оскільки в її структурі збережено ключові етнокультурні коди.

Подібно до мови, український танець функціонує як унікальна система знаків і символів, здатна передавати смисли, емоції та культурні цінності. В освітньому процесі взаємодія мови тіла та мови слова відкриває

широкі можливості для міждисциплінарного підходу, оскільки поєднання хореографії і мовознавства сприяє розвитку цілісного сприйняття культури. Таким чином, осмислення взаємозв'язку мови тіла та мови слова у викладанні українського танцю є важливим кроком до розкриття його освітнього потенціалу, формування у здобувачів освіти не тільки професійних компетентностей, але і глибокого розуміння культурних смислів, закладених у національній хореографічній традиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика вивчення українського народного танцю як явища культури та освітнього ресурсу неодноразово ставала предметом наукових розвідок у галузях хореографії, педагогіки та культурології. Перший теоретик українського народного танцю В. Верховинець розглядав його як один із найдієвіших засобів формування національної культури молодого покоління. У своїй педагогічній практиці та наукових працях він визначав його як особливу форму вираження почуттів народу засобами хореографії. Учений також підкреслював, що в танцювальних традиціях українців сформувалася власна хореографічна мова, відточена пластична виразність, а також встановилися органічні зв'язки з музикою, що відображають специфіку національного характеру, умови життя, побут і мистецькі традиції українського народу [1].

За визначенням сучасних дослідників, зокрема Д. Дегтяра [2], В. Водяної та Ч. Жуйсює [3], український народний танець є мовою символічних рухів, мовою тіла, яка належить до найдавніших і найвиразніших форм людської духовної творчості. Він постає як мистецтво образно-пластичного й емоційно-чуттєвого відображення дійсності за допомогою зображально-виражальних засобів. Основу народного танцю становлять спеціально відібрані, систематизовані та канонізовані традицією жести, пози, рухи і малюнки. Ідея мистецтва як форми комунікації у цьому контексті, запропонована О. Захаровою, надає підстави говорити про танець як універсальний канал соціокультурної взаємодії, який поєднує індивідуальну експресію та колективний досвід [4].

Значний внесок у розкриття культурного значення українського народного танцю зробив С. Качуринець, який підкреслив його роль як важливого складника культурної спадщини, що репрезентує духовні та історичні традиції українського народу. Науковець також запропонував класифікацію видів народних танців за регіональними особливостями, що дозволяє глибше зрозуміти регіональне розмаїття хореографічної культури та використати його в освітньому процесі [5]. У цьому ж ключі важливими є напрацювання В. Гордєєва та А. Самохвалової, які проаналізували етнографічні особливості українського народного танцю в роботі балетмейстера.

Дослідники наголосили на необхідності поєднання автентичної танцювальної традиції із професійною сценічною практикою, що забезпечує збереження культурної автентики та водночас відповідає сучасним вимогам виконавського мистецтва і педагогіки [6].

Педагогічна складова окресленої проблеми знаходить відображення у працях Ю. Кархут, О. Кузик [7] та А. Максименка [8], які наголосили на виховному потенціалі народної хореографії, зокрема її здатності поєднувати традиції з інноваціями в процесі навчання, формуючи у здобувачів освіти як технічні навички, так і культурно-ціннісні компетентності. У свою чергу, Ю. Ростовська, досліджуючи педагогічно-виховний потенціал народної хореографії, підкреслила, що засвоєння народних танців у закладах вищої освіти повинно відбуватися з урахуванням їхнього етнічного, культурного та історичного контексту. Це сприятиме формуванню в майбутніх хореографів цілісного уявлення про національний танець як про змістовно-сюжетне поєднання музики та хореографії [9]. На аксіологічному аспекті проблеми акцентували увагу В. Синєок і К. Калієвський, зазначивши, що народний танець у системі вищої освіти виступає важливим чинником формування духовних орієнтирів, розвитку ціннісних установок та посилення культурної ідентичності студентської молоді [10].

Таким чином, наукове осмислення української народної хореографії демонструє її багатогранність від етнографічного аналізу до педагогічного переосмислення. Проте в академічних дослідженнях недостатньо уваги приділено танцю як специфічному засобу комунікації, де тілесна експресія гармонійно поєднується з вербальним компонентом, формуючи неповторний освітній простір для трансляції культурних смислів і національної ідентичності.

Мета статті – розкрити освітній потенціал українського танцю як особливої форми комунікації, в якій мова тіла органічно поєднується з мовою слова, відображаючи національний характер, історію та цінності.

Виклад основного матеріалу. Танець є видом мистецтва, у якому художній образ формується в результаті ритмічного поєднання впорядкованих та емоційно зумовлених рухів і різних положень людського тіла. Основними засобами виразності виступають гармонійні ритми та взаємодія рухів рук, ніг, корпусу і голови, що виявляються в танцювальних позах, ракурсах, жестах і міміці, створюючи пластичний малюнок сценічного образу. Вітчизняні науковці вважають, що мова танцю є позанаціональною й універсальною за своїми виражальними характеристиками. Вона не потребує перекладу, що дозволяє їй виконувати об'єднувальну функцію та виступати важливим інструментом культурної дипломатії. Водночас у межах окремих культур ця універсальна мова

набуває специфічного забарвлення, відображаючи національний характер і світогляд [4, с. 94].

Лексика народного танцю відображає характерні риси національної культури, її стильові та індивідуальні особливості, закладені в кожній структурній частині хореографічного твору.

Український народний танець вирізняється значною регіональною різноманітністю, яка сформувалася під впливом етнографічних, історико-культурних і соціальних чинників (таб. 1).

Таблиця 1

Регіональні особливості українського народного танцю

Регіон	Особливості виконання
Центральна Україна (Наддніпрянина)	Плавні, гармонійні рухи, урівноважена манера; базові елементи використовуються як основа методики викладання.
Полісся	Мінімальна амплітуда рухів, помірний темп, близькість до обрядових танців; рекомендується інтегрувати етнографічні дослідження в навчання.
Поділля	М'яка, пружна манера, акцент на колових побудовах; робота над ритмікою та груповою координацією.
Слобожанщина	Поєднання рис центрально-української хореографії з елементами імпровізації; спрямовувати навчання на розвиток індивідуальної техніки та творчості.
Волинь	Помірквані рухи, прості композиції, стриманий темп; формування чіткого розуміння основ танцювальної культури.
Гуцульщина	Складні технічні елементи: дробові рухи, швидкі переміщення, динамічні оберти; потребує високої фізичної підготовки, стійкості та координації.
Бойківщина	Схожість із гуцульським стилем, більш приземлена манера, активні парні танці; особлива увага до синхронізації рухів партнерів.
Лемківщина та Закарпаття	Вплив угорської, румунської і словацької хореографії; методика повинна враховувати змішання танцювальних традицій та культур.

Джерело: узагальнено авторами за [8].

Отже, кожен регіон України не лише відтворює власні унікальні танцювальні особливості, але і формує специфічні методичні підходи до їх викладання, що забезпечують збереження та розвиток автентичної хореографії національного танцю. У цьому контексті слід зазначити, що регіональні особливості українського народного танцю формують унікальну специфіку навчального процесу, що проявляється у низці

компонентів, а саме стилістичному трактуванні рухів, роботі з ритмікою та музичним супроводом, методах формування рухової техніки, принципах ансамблевої взаємодії і фізичній підготовці виконавців. У викладацькій практиці важливо враховувати локальні відмінності, адже одна і та сама базова комбінація може мати різні акценти залежно від регіону.

Вільне і творче опанування традиціями хореографічної культури свого народу та інших народів світу є ключовим складником професійної компетентності сучасного хореографа. Виконання народних танців поглиблює розуміння національних традицій за умови усвідомлення їхнього змісту та ґрунтовного засвоєння хореографічної лексики. Адже саме народний танець зберігає та передає культурні традиції, виражаючи їх у пластичних рухах.

У різних видах народних танців своя власна специфіка виконання, яка визначається змістом, музично-ритмічною організацією, манерою та характером рухів. Методика їх відтворення передбачає використання широкого спектра засобів, зокрема, гармонійності положень тіла, пластичної виразності та міміки обличчя, динаміки, темпу та ритму, а також просторової композиції. Усі ці елементи підпорядковуються задуму, змісту та основній ідеї хореографічного твору. У такий спосіб танець постає не лише як сукупність рухів, а як особлива мова, де кожен жест, поза чи пластичний малюнок набуває символічного значення.

Історія розвитку людської мови показує, що ще до того, як людина навчилася чітко висловлювати свої думки та внутрішні стани, її мовлення обмежувалося окремими вигуками, а головним засобом вираження почуттів, настроїв і бажань були рухи та міміка. В основі танцю завжди лежала природна потреба людини проявити емоції: любов, ревності, страх, радість, покірність, сміливість тощо. Практично будь-який психічний стан можна передати через вираз очей, міміку, положення рук і тіла.

Слід зауважити, що витoki образності танцю беруть початок у русі – одному з основних засобів хореографії. Рух виступає характерною пластичною інтонацією, що виникає з реального життя та використовується людьми у повсякденному житті як засіб невербальної комунікації. Окрім того, в танці широко застосовуються пантомімічні рухи, які виступають важливим засобом виразності. Пантоміма, яку ще досить часто називають мистецтвом жести, базується на використанні жестів – рухів або їхніх комплексів, що передають емоційні відтінки, інформацію про особистість і її ставлення до навколишнього світу. Жест слугує сигналом, який реалізується через рухи рук, ніг, м'язів тіла та міміку обличчя. До лексичних засобів хореографічної композиції належить сюжет, що становить основу драматургії танцю. Народження танцю починається з художнього задуму,

який вже містить образно-емоційне ядро, що згодом у процесі художнього узагальнення формує зміст твору [11, с. 12]. Завдяки такій системі засобів танець здатен як передавати емоції та настрої виконавця, так і відтворювати культурні, історичні та соціальні смисли.

Так, у гопаку чоловічі персонажі демонструють силу та майстерність, символізуючи роль чоловіка як захисника родини і громади. Жіночі ліричні танці вирізняються м'якістю, округлістю рухів і грацією, що підкреслює роль жінки як берегині домашнього вогнища, її емоційну чутливість та зв'язок із родинними обов'язками. Колективні танці, зокрема хороводи, відображають єдність і взаємодію громади, символізуючи спільність дій учасників [5, с. 157]. Український народний танець є також виразником поваги до природи, праці, родини та національних традицій. Рухи та хореографічні композиції часто несуть символічне значення, передаючи зміст природних циклів аграрного побуту і народних ритуалів. Наприклад, веснянки та жнивварські танці відображають сезонні цикли життя, роботу в полі та тісний зв'язок людини з природними ритмами.

Від первісних обрядових форм танець пройшов багатовіковий шлях розвитку та трансформацій, перетворившись на унікальне мистецтво хореографії з яскравими регіональними, національними та локально-культурними особливостями [7, с. 345]. Сьогодні, використовуючи різні виражальні засоби, як-от колір, світло, звук і рух людського тіла, танець здатний відображати складні емоційні стани та важливі життєві ситуації, а його художні можливості значно зросли й урізноманітнилися.

Подібно до того, як слова в мовленні формують висловлювання, рухи в танці складаються у своєрідні «речення», що передають емоції, настрої і цінності народу. Наприклад, пружність і стрімкість гопака символізують волелюбність та силу, а плавні граційні рухи дівочих хороводів – ніжність і красу душі. Хореографія Східної України вирізняється відчутним впливом танцювальних традицій сусідніх народів. Центральна Україна зберегла значну самобутність та оригінальність у своєму хореографічному виразі, поєднуючи власні історичні традиції із зовнішніми впливами. Західна Україна, тісно пов'язана з козацькою культурою, характеризується динамічними та акробатичними елементами танців, що уособлюють героїчний дух і волелюбність регіону [6, с. 4].

У цілому, українська народна хореографічна традиція охоплює велику кількість жанрів, що відображають культурну своєрідність та історичні надбання різних регіонів. Серед них особливе місце посідають хороводи, пов'язані з веснянками та купальськими піснями. Вони нерідко мають сюжетний чи побутовий зміст, в якому відтворюються явища природи, сцени повсякденного життя та праці, а також прославляється народна

героїка. Інформація, закодована в хороводних танцях, є надзвичайно цінним першоджерелом, що відображає процес становлення та розвитку української культури. Хореографічні традиції виявляються більш консервативними, ніж відповідні пісенні тексти. Це зумовлено тим, що виконавець пісні, не завжди усвідомлюючи архаїчний зміст чи символіку твору, може змінювати слова відповідно до власного розуміння. Танцювальні ж рухи передаються переважно автоматично, як результат усталених навичок і тілесної пам'яті, що забезпечує їхню сталість у часі [12, с. 91]. Саме тому, у разі втрати певної традиції, текст пісні зазнає значно більших трансформацій, ніж хореографічна форма танцю.

Яскравим прикладом такої стійкості є синкретичний танець «Подоляночка», що поєднує мову тіла і слово у єдиному художньому цілому. Він виконується у формі драматизованої сценки, де танцювальні дії безпосередньо відтворюють зміст гаївки. Рухи хороводу розвиваються від повільних до жвавіших, а центральна дівчина у вінку з барвінку символізує весняне пробудження, дівочтво та життєдайну силу. Її дії, як-от «до землі припала», «устань» чи «вимий личко», демонструють тісний зв'язок пластики та слова, де жест стає живим відображенням вербального тексту. Стрибки та перебіжки, притаманні цьому танцю, несуть магічне значення, адже вони символізують ініціацію, щасливе подружнє життя і родючість рослин. Завдяки циклічності виконання, коли кожна учасниця стає центральною фігурою, зберігається цілісність і колективність традиційного обряду.

Розглядаючи хороводи, як один із найдавніших видів українського народного танцю, варто зазначити, що музика і хореографія завжди мали тісний зв'язок із природою, відображаючи її явища через образи та символи. У народних піснях і танцях оспівувалися дощ, вітер, сонце та інші природні явища, які відігравали важливу роль у традиційному світогляді. Символіка води, притаманна орнаментам трипільської культури, знайшла своє відображення й у народній хореографії. Так, хвилясті рухи в хороводі, бахрома на костюмах виконавців, що імітувала течію води, а також музичний супровід створювали художній образ життєдайної вологи. Яскраві стрічки в дівочих віночках, що своїми формами нагадують струмені води, є символічним відображенням давніх вірувань, пов'язаних із культом води як джерела життя та родючості.

Серед українських народних танців особливої популярності останніми роками набув «Аркан» – гуцульський танець, який, за легендами, виконували народні месники-опришки. Його також вважають ритуальним танцем ініціації для легіня (дорослого юнака, потенційного опришка). Фрагмент цього танцю в кінофільмі «Довбуш» режисера Олесь Саніна

(2023) посилює патріотичний ефект стрічки, справляє сильний емоційний вплив і формує відчуття причетності до подій національно-визвольної боротьби [13, с. 117]. Цей приклад демонструє, що танець як мова тіла здатен передавати історичні та ціннісні смисли, формуючи у здобувачів освіти розуміння національної культури та ідентичності.

Подібно до мови український народний танець виконує функцію комунікації, передаючи емоції, соціальні норми та культурні коди. Вивчення цієї взаємодії між рухом і словом дозволяє помітити, що українська мова, багата на зменшувально-пестливі форми, метафори й емоційні відтінки, глибоко впливає на емоційну виразність та пластику танцю. Наприклад, зменшувально-пестливі форми іменників (калиночка, доріженька, соловейко) та прикметників, що позначають різні ознаки, властивості або кольори (любенький, пухкенький, молоденький, жовтенький), надають танцю особливої ніжності та грайливості. Зокрема, це проявляється через легкі, жваві рухи, плавні присідання, мініатюрні хитання плечима та інші дрібні деталі, які збагачують композицію експресивністю, емоційною насиченістю та тонкими нюансами характеру.

Важливою особливістю українського народного танцю є його синкретичність, оскільки він поєднує рух, музику, спів, слово та ігрові елементи. Саме тому під час навчання народної хореографії викладач має не лише формувати технічні навички виконання рухів, але і розкривати для здобувачів освіти змістовий і поетичний компонент. Художня цінність танцювального твору визначається лише за умови урахування всіх його складових: поетичного тексту, музики та хореографії. Це свідчить про те, що мова слова виступає необхідною частиною освітнього процесу, тому що через неї здобувачі освіти засвоюють художній образ, інтонаційно-ритмічні особливості твору та краще розуміють символіку рухів.

Ключовим ідентифікатором народної хореографічної культури є її термінологія, наприклад, назви танцювальних положень, рухів, танців тощо. Чітка термінологія, зокрема хореографічна, виконує подвійну функцію. По-перше, вона зберігає культурну спадкоємність, фіксуючи національні особливості танцю, а по-друге, полегшує освітній процес, оскільки дозволяє уникнути неоднозначності трактувань і забезпечує ефективну комунікацію між викладачем та студентом. У цьому контексті українська мова постає засобом пояснення та професійним інструментом, що систематизує знання і формує мовну культуру майбутніх хореографів.

Загалом, соціально важливою задачею вищої хореографічної освіти залишається формування у майбутніх фахівців почуття національної гідності, прагнення усвідомлено вивчати, сценічно відтворювати та популяризувати українську національну танцювальну культуру, зберігаючи

та примножуючи її традиції. Слід зауважити, що популярність сучасних хореографічних напрямів і їх активне поширення серед населення часто знижують значення народного танцю як чинника національного виховання.

У зв'язку з цим надзвичайно важливо готувати майбутніх педагогів-хореографів до ефективного впровадження національної культурної спадщини в практичну діяльність, навчати їх творчо осучаснювати народні танці та здійснювати композиційну інтерпретацію, не порушуючи їхніх автентичних основ. Викладачі закладів вищої освіти повинні формувати у здобувачів глибоке розуміння краси української хореографічної культури, виховувати прагнення ділитися знаннями з майбутніми вихованцями та навчати популяризувати український танець як складову культурного майбутнього країни.

Висновки. Таким чином, український народний танець вирізняється багатою регіональною різноманітністю, що зумовлена етнографічними, історико-культурними та соціальними чинниками. Ці особливості проявляються в хореографічній лексиці, музичному супроводі, манері виконання та в підходах до викладання. Тому ефективно навчання українського народного танцю має базуватися на врахуванні регіональної специфіки, що забезпечує збереження автентичності та сприяє формуванню цілісної системи професійної підготовки. Аналіз наукового дискурсу довів, що народна хореографія виступає потужним освітнім ресурсом. У ній органічно поєднуються мова тіла та мова слова, створюючи унікальну форму комунікації, здатну передавати історичний досвід, національний характер і систему цінностей.

У викладанні українського танцю мова слова допомагає пояснити, інтерпретувати і відчувати глибинний сенс мови тіла, забезпечуючи цілісність мистецького сприйняття та виховання у здобувачів освіти не лише хореографічних, а і культурно-мовних компетентностей. Українська мова в процесі підготовки майбутніх хореографів дозволяє усвідомити змістовий підтекст народних танців, інтерпретувати фольклорні тексти, пісні, обрядові елементи, а також забезпечує якісну педагогічну комунікацію. Таким чином, опанування української мови в поєднанні з хореографічною практикою створює умови для цілісного розвитку особистості майбутнього фахівця.

Перспективним напрямком подальших досліджень вважаємо розробку інтегрованих методик викладання українського народного танцю, які поєднували б практичну хореографічну підготовку з використанням української мови та фольклорного матеріалу і сприяли формуванню культурної ідентичності та художньо-естетичного смаку у здобувачів освіти.

Література:

1. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. 5-е вид. доп. Київ: Музична Україна, 2008. 149 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014380> (дата звернення: 09.09.2025).
2. Дегтяр Д. О. Інтертекстуальні аспекти постановок української народно-сценічної хореографії. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2022. № 3. С. 156–161. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2022.266096> (дата звернення: 09.09.2025).
3. Жуйське Ч., Водяна В. Естетика українського народного традиційного танцю: семіотичний підхід. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2022. № 38. С. 139–145. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.481> (дата звернення: 09.09.2025).
4. Захарова О. Мистецтво як комунікативна одиниця. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. № 52, Т. 1. С. 91–97. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-1-12> (дата звернення: 09.09.2025).
5. Качуринець С. Значення українського народного танцю в культурній спадщині України. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. № 83, Т. 1. С. 155–160. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-1-23> (дата звернення: 09.09.2025).
6. Гордєєв В. А., Самохвалова А. В. Етнографічні особливості українського народного танцю в роботі балетмейстера. Філософія та управління. 2025. № 4(8). С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.12> (дата звернення: 09.09.2025).
7. Кархут Ю. В., Кузик О. Є. Народне хореографічне мистецтво як засіб пізнання та збереження традицій народу, патріотичного виховання молодого покоління. Молодий вчений. 2020. № 11 (87). С. 344–350. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74> (дата звернення: 09.09.2025).
8. Максименко А. Сучасні підходи до викладання українського народного танцю: традиції та інновації. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2025. № 2 (142). С. 168–180. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/17177> (дата звернення: 09.09.2025).
9. Ростовська Ю. О. Проблема освоєння національних хореографічних традицій майбутніми викладачами хореографії у процесі занять народно-сценічним танцем у закладах вищої освіти. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. 2024. № 1. С. 119–126. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/3647> (дата звернення: 09.09.2025).
10. Синюк В. А., Калієвський К. В. Аксіологічні аспекти українського народного танцю в закладах вищої освіти. Вісник Львівського університету. 2025. № 26. С. 258–268. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52216/> (дата звернення: 09.09.2025).
11. Омеляненко З. В. Види, жанри, лексичні засоби сучасного танцю: теоретичний аспект. Слобожанські мистецькі студії. 2023. № 2. С. 10–14. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2023.2.2> (дата звернення: 09.09.2025).
12. Трегубова Ф. Д., Трегубов Д. Г. Дослідження драматургії первісних хороводів весняного циклу. Культура України. 2021. № 74. С. 90–97. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/14124> (дата звернення: 09.09.2025).
13. Берест Р. Я., Кундис Р. Ю. Стародавня та сучасна народна хореографія Гуцульщини. Танцювальні студії. 2023. Т. 6, № 2. С. 116–125. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7646.6.2.2023.295171> (дата звернення: 09.09.2025).

References:

1. Verkhovynets, V. M. (2008). *Teoriia ukrainskoho narodnoho tantsiu* [Theory of Ukrainian folk dance]. 5-e vyd. dop. Kyiv: Muzychna Ukraina. Retrieved from <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000014380> [in Ukrainian].
2. Dehtiar, D. O. (2022). Intertekstualni aspekty postanovok ukrainskoi narodno-stsenichnoi khoreografii [Intertextual aspects of productions of Ukrainian folk stage choreography]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv – Bulletin of the National Academy of Leading Personnel of Culture and Arts*, 3, 156–161. Retrieved from <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2022.266096> [in Ukrainian].
3. Zhuisiue, Ch., & Vodiana, V. (2022). Estetyka ukrainskoho narodnoho tradytsiinoho tantsiu: semiotychnyi pidkhid [Aesthetics of Ukrainian folk traditional dance: a semiotic approach]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku – Ukrainian culture: past, present, development paths*, 38, 139–145. Retrieved from <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.481> [in Ukrainian].
4. Zakharova, O. (2022). *Mystetstvo yak komunikatyvna odyntysia* [Art as a communicative unit]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of the humanities*, 52(1), 91-97. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-1-12> [in Ukr].
5. Kachurynets, S. (2025). *Znachennia ukrainskoho narodnoho tantsiu v kulturnii spadshchyni Ukrainy* [The significance of Ukrainian folk dance in the cultural heritage of Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of the humanities*, 83(1), 155–160. Retrieved from <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-1-23> [in Ukrainian].
6. Hordieiev, V. A., & Samokhvalova, A. V. (2025). *Etnohrafichni osoblyvosti ukrainskoho narodnoho tantsiu v roboti baletmeistera* [Ethnographic features of Ukrainian folk dance in the work of a ballet master]. *Filosofiiia ta upravlinnia – Philosophy and Management*, 4(8), 1–8. Retrieved from <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.12> [in Ukrainian].
7. Karkhut, Yu. V., & Kuzyk, O. Ye. (2020). *Narodne khoreografichne mystetstvo yak zasib piznannia ta zberezhennia tradytsii narodu, patriotychnoho vykhovannia molodoho pokolinnia* [Folk choreographic art as a means of learning and preserving the traditions of the people, patriotic education of the younger generation]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 11(87), 344–350. Retrieved from <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-74> [in Ukrainian].
8. Maksymenko, A. (2025). *Suchasni pidkhody do vykladannia ukrainskoho narodnoho tantsiu: tradytsii ta innovatsii* [Modern approaches to teaching Ukrainian folk dance: traditions and innovations]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2(142), 168–180. Retrieved from <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/17177> [in Ukrainian].
9. Rostovska, Yu. O. (2024). *Problema osvoiennia natsionalnykh khoreografichnykh tradytsii maibutnimy vykladachamy khoreografii u protsesi zaniat narodno-stsenichnym tantsem u zakladakh vyshchoi osvity* [The problem of mastering national choreographic traditions by future teachers of choreography in the process of studying folk stage dance in higher education institutions]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia – Scientific notes of the NDU named after M. Gogol*, 1, 119–126. Retrieved from <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/3647> [in Ukrainian].
10. Synieok, V. A., & Kaliievskiy, K. V. (2025). *Aksiolohichni aspekty ukrainskoho narodnoho tantsiu v zakladakh vyshchoi osvity* [Axiological aspects of Ukrainian folk dance in higher education institutions]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Bulletin of Lviv University*, 26, 258–268. Retrieved from <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/52216/> [in Ukrainian].

11. Omelianenko, Z. V. (2023). Vydy, zhanry, leksychni zasoby suchasnoho tantsiu: teoretychnyi aspekt [Types, genres, lexical means of modern dance: theoretical aspect]. *Slobozhanski mystetski studii – Slobozhanskiy mystetski studii*, 2, 10–14. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/art/2023.2.2> [in Ukrainian].

12. Trehubova, F. D., & Trehubov, D. H. (2021). Doslidzhennia dramaturhii pervisnykh khorovodiv vesnianoho tsykladu [Research into the dramaturgy of primitive round dances of the spring cycle]. *Kultura Ukrainy – Culture of Ukraine*, 74, 90–97. Retrieved from <http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/14124> [in Ukrainian].

13. Berest, R. Ya., & Kundys, R. Yu. (2023). Starodavnia ta suchasna narodna khoreohrafiia Hutsulshchyny [Ancient and modern folk choreography of the Hutsul region]. *Tantsiuvalni studii – Dance studios*, 6(2), 116–125. Retrieved from <https://doi.org/10.31866/2616-7646.6.2.2023.295171> [in Ukrainian].